

V svoji koži se dobro počuti

Jan Cvitkovič Pred premiero njegove prve gledališke predstave *Otroci Adama in Eve*

Utrinek s predstave *Otroci Adama in Eve*; na ogled bo še 5. in 7. marca ob 20. uri. FOTO SNG NOVA GORICA/FOTO ATELJE PAVŠIČ ZAVADLAV

»Že dolgo se nisem počutil tako dobro,« mi je povedal v prvi minuti druženja nekaj dni pred premiero svoje prve gledališke predstave *Otroci Adama in Eve*, ki si jo lahko ogledate na malem odru **SNG Nova Gorica**. Glede na nekaj minut, ki sem jih preživela z njim tik pred koncem vaje, se obeta res zanimiv gledališki projekt, ki gledalcev ne bo mogel pustiti hladnih. Cvitkovič pravi, da govori o življenju, laboratoriju rojstva, življenja in smrti, kjer je vse fizično, fizikalno, pa vendar vse popolnoma metafizično.

PATRICIJA MALIČEV, besedilo
JURE ERŽEN, fotografija

»Rojstvo, ki te rani, življenje, ki te poškoduje, in smrt, ki te spravi v jok. Kakšni so tisti, ki se rodijo; kakšni so tisti, ki živijo. Kako živijo, kako umrejo? Vmes pa ples očetov, mater in otrok, dojenčkov in starcev, moških in žensk – ples življenja in smrti, ples čustev in telesa, laboratorij odnosov in seksualnosti. Apokaliptičen svet in svet nezavednega, poln tekmovalnosti in osvoboditve, nasilja in zahvaljevanja, prezira in nežnosti, strahu in miru, jeze in ljubezni, sovraštva in katarze, zaslužjenja in

moči, brezdomja in pripadnosti, obsojanja in obžalovanja, obtoževanja in samomora. Vojna ljudi, v njih in zunaj njih.«

Kdo so torej otroci Adama in Eve? »Vsi smo, mar ne?« začne pogovor na terasi novogoriškega gledališča. Kako ustvarjati avtorski projekt, kjer besedilo nastaja sproti in mu meso dajejo igralci in sploh vsi sodelujoči? »Sprva ni bilo mišljeno tako. Napisal sem neki tekst, ki naj bi bil osnova, in mislil sem celo, da bom uporabil nekaj insertov iz svojega filma *Sto psov*. Ko je predstava pred mojimi očmi z improvizacijami začela rasti v drugo smer, sem se odločil, da bomo raje gradili naprej iz improvizacij. Na koncu sem zmontiral predstavo, podobno kot pri Archeu. Vse, kar smo naredili do današnjega dne, je proces, delamo sproti.« Na vprašanje, kako je izbral igralce, pove, da je takrat, ko je izvedel, da bo delal v **SNG Nova Gorica**, izbral Marjuto Slamič in Iva Barišiča, Miho Nemca so mu predlagali in ga je bil zelo vesel. »Želel pa sem preizkusiti tudi Ireno Kovačević, zdelo se mi je, da ima izjemen talent za igro, in izkazalo se je, da sem imel prav.« Drži, na vajah je bila impresivna. »Že, toda danes, to, kar ste videli, nihče ni bil dober. Predvčerajšnjim so bili naravnost fantastični. Zanimivo, kako je en dan tako, naslednji pa je čisto drugače.«

Je za predstavo, kot so *Otroci Adama in Eve*, bistveno, da so to,

kar želi od igralcev, pravzaprav že oni sami? »Ne, sploh ni nujno. Res pa je, da od njih pričakujem, da vsak na svoj način dostavijo svoj svet, ne glede na to, kaj kdo govori in v kakšni situaciji je. In ta njegov svet na odru mora biti tako zanimiv, da jaz kot gledalec želim postati del njega. V gledališču ne maram, da mi nekdo kriči stavke v orbito, ker je to dolgočasno. Stavki sami po sebi mi nič ne pomenijo – če ne prihajajo iz nekega prostora, kokona, ki se je zgradil okrog igralca. To je podobno kot v družbi: nekdo lahko govori dolgočasne stvari, popolnoma brez veze, drugi pa bo iste stvari govoril tako, da bo postavil svoj svet na mizo, in ta svet je zelo zanimiv. Ni bistveno, kaj ta človek reče – vse postane zanimivo. To poskušam narediti tudi z igralci – da vsakemu stavku, ki ga izrečejo, dajo svoj prostor in čas. Da ne drdrajo in ne govorijo dialogov mehansko.«

Eden od razlogov, da ustvarja to predstavo, je v tem, da je velikokrat skoraj dobil živčni zlom, kot pove, ko je slišal poplavo besed, ki padajo vse povprek in na koncu gledalcu nič več ne pomenijo. Kako je delati v gledališču? »Odlično. Delaš vsak dan. Vsak dan nadgrajuješ, ne bojiš se, ali bo dež ali sneg kot pri snemanju, linija gre naravnost in navzgor. In verjamem, da bo vsaka repriza drugačna, na neki način nova. Pri filmu pa se pripravljáš, snemaš in posnameš.

Potem pa je konec. Film je narejen. Gledališče je živa stvar. Drugačna od filma.«

Brez treme

Tudi njegov imidž je tisti dan nekoliko drugačen. Eleganca z italijanskim pridihom. »Hvala lepa. (smeh) To naredijo leta.« Toda, mar ne bi bilo varneje, da bi se svojega prvega gledališkega projekta lotil s katerim od že obstoječih dramskih tekstov? »Ne, nikakor ne. Tega v resnici ne maram, to bi bilo tako, kot če bi prebral odlično knjigo, potem pa sam poskušal o istih stvareh pisati še bolje. Tega nikoli nisem razumel.« Je o sebi, kot o režiserju, glede na izkušnje z vaj v gledališču, v zadnjih tednih odkril kaj novega? »O, seveda. Ne znam točno povedati, kaj. Bolj mi je postalo jasno, kako naj bi umeščali besede in stavke v prostor. V gledališču je pomembno, kako vse, kar se zgodi na odru, potuje do gledalca in nazaj. Pri filmu je drugače. Kamera je blizu, mikrofoni so blizu, v teatru tega ni.« Kakšni so bili zanj osebno pretekli tedni ustvarjanja, me zanima. »Iz-

jemno sproščeni, v resnici. Zelo napet sem, ko delamo, po koncu vaj pa sem zelo sproščen. Že dolgo nisem bil tako 'skuliran', kot sem zdaj. Zelo mi je všeč, da delam to, kar delam. V tem trenutku mi je celo bližje od filma. Pri meni je vedno tako, da v obdobju, ko pišem scenarij, to počnem najraje, ko snemam film, to počnem najraje, ko montiram, je najbolj fajn montiranje, in tudi zdaj imam najraje prav to, s čimer se trenutno ukvarjam: z gledališčem.«

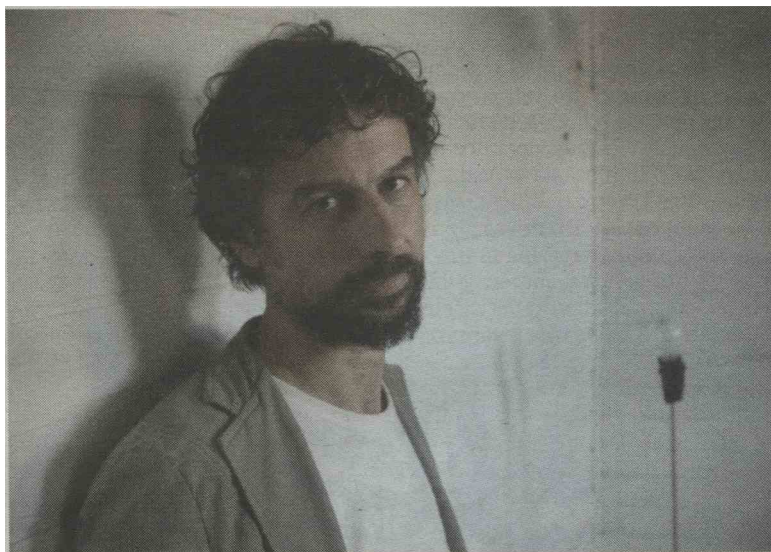
Ženska, moški, otrok – ostajajo pri njegovem ustvarjanju v ospredju, čeprav tega krogotoka ne raziskuje zavestno oziroma načrtno. »Mogoče pa bo držalo, da se v vzporednih svetovih počutim veliko bolje kot v resničnem življenju, najsi gre za šah, namizni nogomet, branje knjig ... Življenje samo mi je bilo vedno malce bolj dolgočasno od tistega, ki ga imam v glavi. V resničnem življenju se nikoli nisem počutil zares doma – ko pa zaplujem v vode domišljije, je vse drugače.« Ampak mar ni tako, da takšna kot je naša domišljija, tako tudi živimo svoje življenje? So igralci,

ki grdo sleparijo pri namiznem nogometu. »Tudi jaz znam slepariti. Pri igri s prsti, ki se ji reče mora, sem še pred dvema letoma vedno sleparil. Zdaj ne več. Ni bilo več zanimivo, ker sem vedno zmagal.«

Ima tremo pred odzivom gledalcev na predstavo Otroci Adam in Eve? »Ne, sploh ne. Želim si samo, da bo ekipa dobra, da bo uživala v predstavi, če bodo oni uživali, bom tudi jaz in potem bo tudi predstava dobra.«

Koliko pa je njegova partnerica Irena Kovačević, ki tudi nastopa v predstavi, zaslužna, da je tako ustvarjalen, kot je? »Gotovo precej. A moram povedati, da imajo vse ženske, s katerimi sem bil, pomembno vlogo pri tem, kar sem in delam. Vse od moje mame naprej. Mislim, da so me prav ženske, druga za drugo, normalizirale, tako da sem zdaj končno blizu temu, kar sem si vedno želel biti. Dobro se počutim in zato lahko dobro živim. Ne meče me več sem in tja. In zadnja, ki je pripomogla, da se v svoji koži dobro počutim, je hčerka Mala.«

»V obdobju, ko pišem scenarij, to počnem najraje, ko snemam film, to počnem najraje, ko montiram, je najbolj fajn montiranje, in tudi zdaj imam najraje prav to, s čimer se trenutno ukvarjam: z gledališčem.«

an Cvitkovič